

Pestprotocol

Onze samenlevingsschool Bloei wil de kinderen een omgeving bieden waarin zij zich op een prettige en positieve wijze kunnen ontwikkelen. De leerkrachten willen deze ontwikkeling bevorderen door het scheppen van een veilig klimaat in en om de school en door een prettige werksfeer in de klas. Dit uit zich in aandacht voor normen en waarden die wij vanuit onze brede identiteit van onze samenlevingsschool belangrijk vinden.

Wij hanteren voor onze school de volgende afspraken in de groepen en spreken deze met de kinderen door. Naar aanleiding van deze schoolafspraken kunnen er ook meer specifieke klassenafspraken met de kinderen opgesteld en toegepast worden.

- **We zijn Bloei, we horen er allemaal bij.**
- **Ik behandel anderen, zoals ik zelf behandeld wil worden.**
- **Ik doe vriendelijk en help waar ik kan.**
- **Netjes met spullen omgaan, dan hebben we er morgen ook nog wat aan.**
- **Spelen en werken doen we hier. Alleen of samen met veel plezier.**

Toch komt het voor dat een kind in een enkel geval systematisch door andere kinderen wordt gepest. Dan kan een kind zodanig in de knoop komen, dat de regels van de leerkracht niet meer in voldoende mate de veiligheid bieden of garanderen en daarmee de gewenste ontwikkeling onderbreken. Het is in dat geval van groot belang dat de leerkracht onder ogen ziet, dat er een ernstig probleem in de groep is. In een klimaat waarin het pesten wordt gedoogd, is de veiligheid ernstig aangetast.

Dit betekent dat wij als school pesten als ongewenst gedrag moeten beschouwen en bereid moeten zijn alles in het werk te stellen om pestgedrag aan te pakken.

In dit protocol is vastgelegd hoe wij het pestgedrag van kinderen benaderen. Via dit protocol wil de school alle betrokkenen op de ernst van pesten wijzen.

Kortom: wij zien pesten als een bedreiging voor de school als geheel, voor alle leerlingen, leerkrachten en ouders en alle andere betrokkenen bij de school. Wij erkennen en herkennen pestgedrag en ondernemen actie ter voorkoming van pestgedrag.

Wat is het verschil tussen plagen en pesten?

Iemand op het schoolplein een stevige duw geven kan plagen zijn, maar het kan net zo goed gaan om echt pestgedrag. We spreken over plagen wanneer kinderen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te doen vanuit een veilige sfeer.

Het gaat dan om een prikkelend spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren.

Er is zelfs sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen leren kinderen goed om te gaan met allerlei conflicten. Dat is een vaardigheid die later in hun leven van pas komt bij conflicthantering, waar iedereen in zijn leven mee te maken krijgt.

We spreken van pestgedrag als het slachtoffer zich ongelukkig voelt omdat hij of zij stelselmatig geconfronteerd wordt met vervelend of agressief gedrag of buitengesloten wordt van de sociale groep. De inzet van het pestgedrag is altijd macht door intimidatie. Bij echt pestgedrag zien we ook altijd een vaste rolverdeling terug bij de betrokkenen. De belangrijkste eigenschappen van pestgedrag zijn dus het bedreigende, het systematische en het rolvaste karakter.

Kortom:

Plagen gebeurt op basis van gelijkwaardigheid en is incidenteel. Het kan een pedagogische waarde hebben.

Pesten gebeurt vanuit overheersing, is systematisch en dwingt leerlingen in een bepaalde rol. Het belemmert zowel de pester als de gepeste leerling in zijn gezonde ontwikkeling.

De betrokkenen

Het gepeste kind

Sommige kinderen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan komen door uiterlijke kenmerken maar het heeft vaker te maken met vertoond gedrag, de wijze waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop dat geuit wordt. Kinderen die gepest worden doen vaak andere dingen dan de meeste leeftijdgenoten in hun omgeving. Het blijkt dat kinderen gepest worden als er al sprake is van een onveilige situatie, waarbinnen een pester zich kan uiten en zich daarin ook nog verder kan ontwikkelen.

Er zijn dus helaas aanleidingen genoeg om door anderen gepest te worden mits de pesters daar de kans voor krijgen.

Veel kinderen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dat ook uit. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep en durven ze weinig of niets te zeggen, omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt waar het zonder hulp zeker niet uitkomt. Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben in hun gepeste omgeving geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten.

De pesters

Kinderen die pesten zijn vaak fysiek en/of verbaal de sterkste uit de groep. Daardoor kunnen ze het zich permitteren zich agressiever op te stellen. Pesters lijken in eerste indruk vaak populair te zijn in een klas, maar dwingen hun populariteit in de groep af op een negatieve manier. Met het vertoonde pestgedrag gaat ze dat gemakkelijk af en ze krijgen andere kinderen mee in hun pestgedrag richting het slachtoffer. De zwijgende meerderheid en potentiële meelopers krijgen een keuze die zwijgend wordt opgelegd en die aan duidelijkheid niet te wensen overlaat: "je bent vóór of je bent tegen me". Hier gaat een grote dreiging van uit naar de omgeving van pester en slachtoffer. Alles is immers beter

dan zelf gepest te worden. De pesters stralen juist deze dreigende zekerheid uit. Ze overtreden bewust regels en hebben vaak vaardigheden ontwikkeld om met hun daden weg te komen. Het profiel van de pester is sterk zelfbevestigend, hij ziet zichzelf als een slimme durfal die dat de andere kinderen bij herhaling laat merken.

Het komt ook vaak voor dat een pestkop een kind is dat in een andere situatie zelf slachtoffer is of is geweest. Om te voorkomen weer het mikpunt van pesten te worden, kan een kind zich in een andere omgeving vervolgens als pester gaan opstellen; laten pesten doet pesten.

Ook pesters hebben op termijn last van hun pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om vriendjes voor lange termijn te maken en een vriendschap op te bouwen en te onderhouden op andere gronden dan die van macht. Pesters maken een abnormale sociale ontwikkeling door met alle gevolgen van dien voor de pester zelf.

De meelopers en de zwijgende middengroep

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij het pesten. Sommige kinderen blijven op afstand en andere kinderen doen incidenteel mee. Dit zijn de zogenaamde "meelopers". Er zijn ook kinderen die niet merken of willen weten dat er gepest wordt in hun directe omgeving. Het specifieke kenmerk van een meeloper is de grote angst om zelf het slachtoffer te worden. Maar het kan ook zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en denken daardoor met de populariteit van de pester mee te liften. Vooral meisjes doen nogal eens mee met pesten om een vriendin te kunnen behouden. Als kinderen actiever gaan meepesten in een grotere groep, voelen ze zich minder betrokken en minder verantwoordelijk voor wat gebeurt.

Alles wat in een groep gebeurt, laat het individueel denken en de individuele verantwoordelijkheid achter zich en kan zo leiden tot excessen die achteraf voor iedereen inclusief de pesters onacceptabel zijn.

Leerkracht en ouders

Kinderen die pestgedrag signaleren en dit bij de leerkracht aangeven vervullen een belangrijke rol. Ook de ouders kunnen een belangrijke rol spelen. Ouders van kinderen die gepest worden en die dit probleem met de school willen bespreken, zijn natuurlijk altijd emotioneel bij het onderwerp betrokken. De ouder wil maar een ding en dat is dat het pestgedrag ogenblikkelijk stopt.

Ouders van kinderen die niet direct bij het pesten zijn betrokken, kunnen meer afstand nemen.

Daardoor zijn ze beter in staat om duidelijk te maken aan hun kind dat er iets aan het pesten gedaan moet worden. Als er in de omgeving van een kind gepest wordt, heeft het kind zelf ook last van een onveilige, onprettige sfeer in de groep of de klas.

Leerkachten hebben een sleutelrol in de aanpak van het pesten. Zij zijn als eerste verantwoordelijk. Het is belangrijk dat zij vroegtijdig signaleren en bestrijden. Hierbij worden zij ondersteund door de IB-er en de directeur.

Stappenplan 'Bloei'

Wanneer een kind, een ouder of een collega melding maakt van pestgedrag worden de volgende stappen ondernomen:

Stap 1

Juf/meester heeft een afzonderlijk gesprek met het kind dat pest en met het kind dat gepest wordt. Aan de hand van zo concreet mogelijke voorvallen uit het recente verleden, wordt een analyse gemaakt en de ernst van de situatie ingeschat. Het team wordt op de hoogte gesteld van het pestgedrag. Dit i.v.m. pleinwacht.

Stap 2

De leerkracht heeft een gezamenlijk gesprek met de pester en de gepeste. Het probleem wordt duidelijk en helder geformuleerd. In overleg met beide partijen worden concrete afspraken gemaakt om pestgedrag tegen te gaan/te stoppen. Eventueel kan de juf/meester het pestgedrag klassikaal bespreken. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van beschikbare methodieken.

Leerkracht zal nauwkeurig observeren. Op basis hiervan vindt binnen één week een eerste evaluatie plaats.

Stap 3

Mochten ouders melding hebben gemaakt van het pestgedrag, wordt er teruggekoppeld aan de ouders. De gemaakte afspraken worden meegedeeld. Deze stap wordt ook genomen als de leerkracht de situatie als ernstig inschat, zonder dat de ouders melding hebben gemaakt.

Stap 4

Gesprek met de pester en gepeste: Is het gelukt om de gemaakte afspraken na te komen?

Zo ja: afspraken handhaven en een volgend gesprek plannen over twee weken.

Zo nee: analyse opstellen waardoor het mis is gegaan.

Na overleg tussen leerkracht en de IB-er wordt er een hulpplan opgesteld voor twee weken. Team en ouders worden op de hoogte gebracht.

Stap 5

Na twee weken een gesprek tussen leerkracht en leerlingen (en evt. IB-er). Zijn de effecten positief, dan langzamerhand afbouwen.

Bij geen verbetering nieuw hulpplan opstellen en hier de hele groep bij betrekken door bijvoorbeeld de methodiek Rots en Water toe te passen.

Opmerkingen:

Alle concrete acties en afspraken worden door de leerkracht (kort en bondig) vastgelegd in de klassenmap.

Acties en afspraken zijn erop gericht het pesten onmiddellijk te stoppen en het gedrag te veranderen.

Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk.

Eventueel kan er besloten worden om een stap 6 te ondernemen:

Stap 6

Gesprek met alle ouders uit de groep over het pestprobleem in de groep. Dit met name als er sprake is van een grote zwijgende groep onder de klasgenoten die niet op het pestgedrag reageert of durft te reageren.

Dit gesprek wordt geleid door de directeur of intern begeleider. De leerkracht(en) van de groep zijn op deze avond aanwezig..

Doel: informatieverstrekking en wat kunnen ouders doen om het gedrag te beïnvloeden? Er zal ook gestimuleerd worden dat ouders onderling contact zoeken.

In het uiterste geval kunnen in goed overleg met alle partijen (leerkracht, team, ouders, ib-er en directie) nog een stap gezet worden:

Stap 7

De pester wordt geschorst voor maximaal vijf dagen.

Mocht dit meerdere keren noodzakelijk zijn dan zal er met het Bevoegd Gezag worden overlegd of er een verwijderingprocedure voor de pester(s) in gang kan worden gezet.